

Stanovisko Asociácie priemyselných zväzov a dopravy
na rokovanie HSR SR dňa 4.5.2026

Návrh Občianskeho zákonníka

1. Postoj APZD

APZD súhlasí s predloženým materiálom a odporúča ho na ďalšie legislatívne konanie.

2. Zdôvodnenie postoja APZD

APZD uplatnila k materiálu v medzirezortnom pripomienkovom konaní **108 pripomienok z toho 48 zásadných**. Zúčastnili sme sa dvoch kôl rozporových konaní aj na štatutárnej úrovni a prezentovali naše návrhy. Vo viacerých bodoch sa nám podarilo nájsť s ministerstvom a kodifikačnou komisiou kompromisné riešenie, ktoré pretavilo požiadavky oboch strán. APZD v poslednom kole diskusií s kodifikačnou komisiou po zapracovaní viacerých vecných návrhov pripomienok APZD upustila od ostatných všeobecných zásadných pripomienok a preklasifikovala niektoré pripomienky na obyčajné.

Zo 48 zásadných pripomienok, ktoré sme uplatnili bolo 6 úplne akceptovaných a 15 čiastočne akceptovaných, ostatné boli neakceptované. Zo 60 obyčajných pripomienok bolo úplne akceptovaných 14 a čiastočne akceptovaných 13.

Ponechávame však naďalej na zvážení predkladateľa prehodnotenie posunu účinnosti nového Občianskeho zákonníka. Je dôležité, aby mala laická i odborná verejnosť ako aj podnikateľské prostredie dostatočný čas na oboznámenie sa so zmenami a na ich implementáciu do praxe, a to minimálne v rozsahu jedného roka dlhej legisvakančnej doby. Tá je rovnako dôležitá aj pre jednotlivé rezorty, ktoré budú potrebovať dostatok priestoru na prípravu, úpravu a zladenie príslušných súvisiacich právnych predpisov a vykonávacích právnych predpisov.

Pri nasledovných zásadných pripomienkach došlo v poslednom kole rokovaní k odstráneniu rozporov a k spoločnému kompromisnému riešeniu:

1. Zapracovanie návrhu na úpravu a doplnenie osobitných ustanovení zmluvy o diele, ktoré zohľadňujú špecifiká pri stavebných prácach.
2. Zapracovanie návrhu na úpravu ustanovení o nájomnej zmluve, ktorým sa doplnili osobitné ustanovenia o finančnom prenájme.
3. Zapracovanie úpravy osobitných ustanovení o práve nezaplatiť nájomné a práve na zľavu z nájomného.

4. Zapracovanie niektorých návrhov na úpravu ustanovení o Zmluve o preprave vecí, kde sme navrhovali **upraviť ustanovenia o zodpovednosti za škodu pri zmluve na prepravovanom tovare.**

Na základe dohody z rozporových konaní sme aj v budúcnosti pripravení pokračovať v odborných rokovaníach k dopracovaniu doposiaľ nedoriešených otázok ako je napr. stavba na stavbe a otázka súkromných nadácií, aby ich bolo možné v budúcnosti legislatívne podchytiť.

Rovnako je našim záujmom vrátiť sa k téme omeškania splátok spotrebiteľa a doplnení slova „mesačné“ po diskusii s Národnou bankou Slovenska.

3. Stručný popis navrhovaných zmien, cieľ a obsah materiálu

PREHĽAD KLÚČOVÝCH ZMIEN:

Nový Občiansky zákonník má za cieľ stať sa **centrálnym všeobecným kódexom súkromného práva, ktorý v sebe obsiahne úpravu čo najväčšieho rozsahu súkromnoprávných vzťahov**, čím sa zabezpečí jednotnosť a prehľadnosť právneho systému. Bude mať pozíciu ako tzv. *lex generalis*, ktorý sa použije na riešenie súkromnoprávných otázok nielen ako elementárne východisko, ale vo všeobecnosti vždy, keď nie je k dispozícii osobitná právna úprava.

V tejto súvislosti nový Občiansky zákonník zahŕňa najmä úpravu

- vybraných ustanovení prvej časti prvej hlavy a druhej časti Obchodného zákonníka, tretej časti upravujúcej obchodné záväzkové vzťahy, ustanovení prvej časti piatej hlavy Obchodného zákonníka o hospodárskej súťaži,
- ustanovení o vecných právach k bytom a nebytovým priestorom podľa zákona NR SR č. 182/1993 Zb. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov.

Návrh zákona sa člení na tieto časti:

Základné princípy

1. Všeobecné ustanovenia
2. Osoby
3. Spoločné imanie manželov
4. Záväzkové právo
5. Vecné právo
6. Dedičské právo
7. Spoločné, prechodné, záverečné a zrušovacie ustanovenia

V úvodných ustanoveniach obsahuje **základné princípy**, ktoré tvoria rámec výkladových pravidiel, v súlade s ktorými majú byť aplikované a interpretované právne normy budúceho Občianskeho zákonníka, a to:

- princíp autonómie vôle, Občiansky zákonník ako všeobecný predpis súkromného práva, princíp osobitnej právnej ochrany, princíp slušnosti, princíp výkladu Občianskeho zákonníka, princíp domnienky rozumových schopností, princíp analógie, princíp bdelosti pri ochrane svojich práv, princíp záväznosti úkonov, princíp ochrany subjektívnych práv.

1. Prvá časť: Všeobecné ustanovenia

- Dopĺňa sa chýbajúca definícia fyzickej osoby.
- Definície pojmov podnikateľ, podnikanie, podnik, organizačná zložka podniku, prevádzkareň sa preberajú z pôvodného znenia v Obchodnom zákonníku s určitými obmenami.
- V § 38 sa explicitne ustanovuje zásada „Nikto nemôže previesť na iného viac práv, než sám má.“ Skutkové podstaty tzv. „nadobudnutia od nevlastníka“ upravujú príslušné ustanovenia o vecných právach.
- Precizuje sa úprava právnych úkonov v elektronickej podobe pri súčasnom zachovaní právnej istoty.
- **Zavádza sa jednotná, trojročná všeobecná premlčacia doba** a navrhuje sa zjednotenie občianskoprávneho a obchodnoprávneho režimu premlčania a maximálne zjednotenie a zjednodušenie premlčacích lehôt.
- **Zavádza sa nový inštitút zrušiteľnosti právnych úkonov (§ 98). Nahrádza sa ním v niektorých prípadoch relatívna neplatnosť.** Ak konajúca osoba napríklad v dôsledku omylu uzavrela zmluvu, ktorú následne legitímne zruší, na zmluvu sa hľadí akoby nikdy nebola uzavretá. Prijaté plnenie tak bude plnením bez právneho dôvodu.
- Upravuje sa **všeobecne prekluzívna lehota na uplatnenie práva na zrušenie zmluvy alebo iného právneho úkonu.** Právo zrušiť právny úkon zanikne, ak ho oprávnená osoba nevykoná **do šiestich mesiacov odo dňa, keď sa o dôvode zrušiteľnosti dozvedela, najneskôr však do troch rokov od uskutočnenia právneho úkonu,** ak zákon neustanovuje inak.
- **Zjednocuje a zjednodušuje sa právna úprava zastúpenia:**
 - Oprávnenie zastupovať vyplýva **zo zákona** alebo z **rozhodnutia orgánu verejnej moci (záonné zastúpenie)** alebo z **prejavu vôle zastúpenej osoby (plnomocenstvo).**
 - **Plnomocenstvo** - Oprávnenie zastupovať vzniká na základe jednostranného prejavu vôle splnomocniteľa, a nie na základe dohody o plnomocenstve. Vznik nie je teda podmienený prijatím plnomocenstva.
 - **Pri prokúre**
 - o **zákon legitimuje podnikateľa zapísaného v obchodnom registri na udelenie prokúry;** z čoho zároveň vyplýva, že iná osoba nemôže prokúru udeliť.

- oprávnenie prokuristu na prevod alebo zaťaženie nehnuteľnosti je sprísnené podmienené zápisom do obchodného registra.
- prokuristom môže byť iba fyzická osoba, ktorá nie je členom štatutárneho ani dozorného orgánu splnomocniteľa.
- Na rozdiel od predchádzajúcej úpravy zákon priamo definuje pojem doba a vymedzuje relevantné prvky, ktorými sa odlišuje od lehoty.
- Úprava premlčania:
 - Nová koncepcia premlčania vychádza z princípu, že premlčaniu (resp. následkom plynutia času) nepodlieha subjektívne právo ako také, ale právny nárok/povinnosť.
 - Ustanovenie vymedzuje **všeobecnú trojročnú premlčaciu lehotu**.
 - Nárok priznaný rozhodnutím súdu sa premlčí za desať rokov odo dňa, keď sa malo podľa rozhodnutia súdu plniť, ak zákon neustanovuje inak.
 - Zavádza sa nový inštitút - **Dohoda o premlčacej lehote** (musí byť písomná) – umožňuje zmluvným stranám dohodnúť sa na inej dĺžke premlčacej lehoty a **zákon túto modifikáciu umožňuje v rámci pomerne benevolentného intervalu jeden až desať rokov**. Takejto dohode nebráni, ak už premlčacia lehota začala plynúť alebo uplynula

2. Druhá časť návrhu zákona: Osoby

- Prijíma sa základná úprava právnických osôb, ktorá doposiaľ s výnimkou obchodných spoločností absentovala (§ 211 a nasledujúce),
- Vznik právnickej osoby:
 - Právnická osoba vzniká zápisom do verejného registra.
 - Po novom, ak návrh na zápis právnickej osoby do verejného registra nebol podaný do 90 dní od jej založenia, tak zakladateľský úkon stráca účinnosť a založená právnická osoba nemá byť zapísaná do registra a nemá teda vzniknúť.
- Stanovuje sa základný štandard výkonu pôsobnosti členov orgánov právnických osôb platný pre všetky typy právnických osôb, pokiaľ osobitná právna úprava tento štandard neupraví odchyľne.
- Ustanoveniami o záujmových združeniach právnických osôb – sa prevzala úprava aktuálneho Občianskeho zákonníka.

3. Tretia časť návrhu zákona upravuje spoločné imanie manželov:

- Pôvodne táto časť obsahovala komplexnú úpravu rodinného práva, avšak po rozporových konaniach bola táto časť vypustená a ponechala sa len úprava spoločného imania manželov.

- Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov sa nahrádza pojmom spoločné imanie manželov, ktoré môže mať formu zákonnú alebo zmluvnú. Zmluva o spoločnom imaní manželov musí mať formu notárskej zápisnici.
4. Štvrtá časť návrhu zákona je venovaná úprave záväzkového práva:
- Zavádzajú sa inštitúty, ktoré v praxi fungovali, avšak vzhľadom na absentujúcu právnu úpravu boli vystavené právnej neistote (napr. prevod zmluvy, peňažná zábezpeka, jednostranné odpustenie dlhu),
 - Zjednocuje sa občianskoprávna a obchodnoprávna úprava, čím sa odstraňuje dualizmus niektorých zmluvných typov ako kúpna zmluva či zmluva o diele.
 - **V rámci kúpnej zmluvy** návrh zjednocuje právnu úpravu kúpnej zmluvy do jedného právneho predpisu, pričom prioritne sa nadväzuje na doterajšiu právnu úpravu v Obchodnom zákonníku. Zakotvuje sa teda doteraz v Občianskom zákonníku chýbajúci pojmový znak kúpnej zmluvy, ktorým je záväzok predávajúceho previesť na kupujúceho vlastnícke právo k veci, ktorá je predmetom kúpy.
 - **Kategorizujú sa záväzky z právnych úkonov** na: zmluvy o prevode vlastníctva, zmluvy o prenechaní veci na užívanie, zmluvy o konaní alebo výsledku konania, odvážne zmluvy a záväzky z jednostranných právnych úkonov.
 - **Rozširuje sa rozsah explicitne upravených skutkových podstát zodpovednosti za škodu a priznáva sa širší rozsah náhrady škody.**
 - Upravuje sa nový inštitút - **Vzdanie sa práva**: „Ak sa veriteľ vzdá svojho práva, právo zanikne.“
 - **Výrazne sa modernizuje úprava bezdôvodného obohatenia (§ 695 a nasl.).**
 - **Precizuje sa právna úprava darovacej zmluvy (§ 849 a nasl.), zmluvy o preprave.**
 - Menia sa vybrané ustanovenia v úprave nájomnej zmluvy, ktoré sú prekonané a dopĺňajú ustanovenia, ktoré si vyžiadala prax.
 - Dochádza k vytvoreniu aspoň rámcovej právnej úpravy napr. zmluvy o poskytovaní zdravotnej starostlivosti, zaopatrovacej zmluvy, franšízovej zmluvy, zmluvy o sponzorstve).
5. Piata časť návrhu zákona vymedzuje vecná práva (§ 1431 a nasl.):
- Upravuje sa právna úprava držby a posilňuje dobromyseľnosť nadobúdania vlastníckeho práva k hnutelným veciam.
 - Konštruujú sa dva všeobecné spôsoby dobromyseľného nadobúdania práv k nehnuteľnostiam budovaných na pozitívnej a negatívnej stránke materiálnej publicity katastra nehnuteľností.
 - Nahrádza sa pojem práva k cudzím veciam pojmom obmedzené vecné práva.

6. Šiesta časť návrhu zákona upravuje dedičské právo (§ 1728 a nasl.):

- Presadzuje sa princíp autonómie vôle osoby poručiťľa.
- Rozširujú sa **právne úkony pre prípad smrti a zavádzajú sa nové delačné dôvody (dedičská zmluva) a nové právne inštitúty (odkaz, príkaz a správca dedičstva).**
- **Mení sa právna úprava závetu, vydedenia i úprava neopomenuteľných dedičov** (povinný podiel za znižuje u maloletého potomka na 3/4 a u plnoletého potomka na 1/4).
- **Zavádza sa potvrdenie dedičstva a delba dedičstva jedným uznesením súdu;** pri dedičstvách s komplikovanou štruktúrou alebo s vyššou cenou môže potvrdenie dedičstva do spoluvlastníctva spôsobovať problémy, vytvára sa preto možnosť pre súd takého dedičstvo autoritatívne vyporiadať.

7. Siedma časť: Spoločné, prechodné, záverečné a zrušovacie ustanovenia (§ 1888 a nasl.):

- Upravuje zásadu, že týmto zákonom sa spravujú právne skutočnosti a právne vzťahy, ktoré vznikli odo dňa jeho účinnosti. Pokiaľ nie je ustanovené inak, spravujú sa týmto zákonom aj právne vzťahy, ktoré vznikli pred jeho účinnosťou, ak ide o osobné, rodinné alebo vecné práva. Iné právne vzťahy, ktoré vznikli pred účinnosťou zákona, práva a povinnosti z nich vyplývajúce, práva a povinnosti z porušenia zmlúv uzavretých pred jeho účinnosťou, doterajšími právnymi predpismi.
- **Strany sa môžu písomne dohodnúť, že ich právny vzťah vzniknutý pred účinnosťou nového zákona sa bude spravovať novým Občianskym zákonníkom zákonom;** práva a povinnosti vzniknuté pred takouto dohodou tým nie sú dotknuté.
- **Právna povaha a vnútorné pomery právnických osôb založených pred účinnosťou návrhu zákona sa spravujú týmto zákonom odo dňa jeho účinnosti.** Práva a povinnosti, ktoré vznikli z týchto pomerov pred účinnosťou zákona sa posudzujú podľa doterajších predpisov.
- **Ak zakladateľské úkony alebo stanovы právnických osôb založených pred účinnosťou tohto zákona odporujú ustanoveniam tohto zákona, od ktorých sa nemožno odchyliť, nie sú takto odporujúce časti od účinnosti tohto zákona záväzné.**
- Právnická osoba založená pred účinnosťou tohto zákona nie je povinná prispôbiť zakladateľský úkon alebo stanovы, ktoré boli v súlade s doterajšími predpismi, tomuto zákonu. Rozpor zakladateľského úkonu alebo stanov prijatých v súlade s doterajšími predpismi pred účinnosťou tohto zákona s týmto zákonom nie je dôvodom neplatnosti alebo zrušenia právnickej osoby.

Zrušuje sa:

- zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov
- zákon č. 116/1990 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov
- zákon č. 98/2014 Z. z. o krátkodobom nájme bytu v znení zákona č. 125/2016 Z. z.

- nariadenie vlády ČSR č. 17/1983 Zb. o úprave niektorých náhrad za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri invalidite,
- nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov
- nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 21/2013 Z. z. ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Obchodného zákonníka v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 303/2014 Z. z. a i.

Predpokladaná účinnosť: 1. júla 2027